

VÅLD och HOT

DET KAN HÄNDA DIG. DÅ SKA DU VARA BEREDD!

Du som jobbar inom offentlig verksamhet har på många sätt en utsatt position. Särskilt hög risk att utsättas för våld och hot om våld löper personal inom vård och omsorg.

Fler kvinnor än män utsätts för våld och hot. Våld definieras som en aggressiv handling, vilket leder till fysisk eller psykisk skada. Med hot menas hotelser om fysiskt våld eller skadegörelse.

Om du utsätts för våld eller känner dig hotad finns det en rad saker du ska tänka på. Dessutom kan du vidtaga en rad åtgärder för att skydda dig.

Och även om du vid första tanken inte tror, att våld och hot om våld berör dig eller skulle drabba dig – läs igenom de här sidorna. Det är alltid bra att vara förberedd. Råden kan vara till stor hjälp den dagen något eventuellt händer.

VILKA RISKER ÄR DU UTSATT FÖR?

Vad som upplevs som våld eller hot om våld varierar från person – det är individuellt. Enskilda vålds- och hotsituationer kan vara svåra att förutse, men det är väl känt i vilka situationer som de riskerar uppstå. Här är exempel på några:

- Kontakt med vissa patientgrupper som har en sjukdomsbild som gör dem mer aggressiva och våldsbenägna.
- Personer som är påverkade av läkemedel, alkohol och narkotika.
- Vårdsituationer där patienten känner sig maktlös, alltså upplever att han eller hon inte har kontroll över sina egna beslut och sin situation.
- Hantering och transport av värdefulla eller eftertraktade läkemedel.
- Vid ensamarbete där det saknas stöd och uppbackning, framför allt under kvällar och nätter.
- Vid hög arbetsbelastning där patienten kan känna sig missnöjd med vården.
- Otydliga eller motstridiga uppgifter till patient eller anhörig kan skapa frustration och aggressivitet.
- Arbetsplatser med stor genomströmning av personer, exempelvis vårdcentraler, akutmottagning med flera.

ARBETA FÖREBYGGANDE – KARTLÄGG RISKERNA

Nyckeln till ett framgångsrikt förebyggande arbete är en ökad medvetenhet om våldsriskerna på arbetsplatsen. Därför bör det ständigt pågå en process, där varje händelse leder till ny kunskap och ökad beredskap.

Arbetet med att öka medvetenheten sker lämpligen genom diskussioner på regelbundna arbetsplats-träffar. Målet bör vara att skapa en arbetssituation och ett arbetssätt med så hög medvetenhet och lyhördhet, att risker undviks helt eller neutraliseras innan något inträffar.

Det är viktigt att du och alla andra anställda känner till de rutiner som finns för att umärksamma, rapportera och följa upp tillbud och händelser med inslag av våld och hot om våld.

Som chef har du ansvar för att skapa en trygg och säker miljö. Som medarbetare har du ett eget ansvar att inte utsätta dig själv eller andra för onödiga risker.

GÖR EN HANDLINGSPLAN

En handlingsplan bör innehålla följande:

- Riskbedömning av patienter
- Handledning för att klara av ”svåra” situationer
- Kunskap om hur man bör agera i en vålds- eller hotsituation
- Hur, när och vem som anmäler till arbetsmiljöverk, polis och försäkringskassa
- Utbildning om risker för våld och hot
- Återkommande utbildning för anställda
- Kunskap om lagar och föreskrifter
- Riskanalys av arbetslokaler och kringområde
- Bedömning av risker vid ensamarbete
- Beredskap för snabb hjälp vid hotfulla situationer
- Kunskap om säkerhetsrutiner och larm
- Rutiner för dokumentation och anmälan vid tillbud

OM DET HÄNDER ÄNDÅ – TÄNK PÅ FÖLJANDE!

- Inom Västra Götalandsregionen har vi alltid nolltolerans mot våld och hot.
- Skriv alltid en avvikelserapportering och lämna till närmast echef.
- Lämna, om möjligt, aldrig en arbetstagare som drabbats av våld eller hot om våld ensam timmarna efter händelsen.
- Som arbetsledning, visa den utsatte engagemang, sympati och stöd.
- Ge den drabbade medicinsk hjälp och vid behov psykologstöd. På större arbetsplatser bör det finnas en krisgrupp vid svåra akuta händelser.
- När någon drabbats av våld eller hot om våld, samla övriga medarbetare samt skyddsombud för information om det inträffade för att undvika oro och ryktesspridning.
- Om händelsen leder till rättegång, där en medarbetare berörs, är det viktigt att den berörde får veta hur en rättegång går till och dessutom får sällskap eller annat stöd vid rättegången.
- Våld och hot ska alltid anmälas till polisen.

CHECKLISTA

Som bilaga finns en checklista till stöd vid det lokala arbetet.

MER INFORMATION

Ytterligare information i säkerhetsfrågor får du på din förvaltningsintranätsplats.

Du kan också besöka regionala säkerhetsfunktionens intranätsplats intra.vgregion.se/sakerhet

CHECKLISTA SOM HJÄLP VID DET LOKALA ARBETET

Frågorna besvaras med ja eller nej.

1. Risker

- Vet du var riskerna för våld eller hot om våld finns?
- Finns det särskilda risker i vissa situationer eller på vissa platser?
- Känner anställda, inklusive nyanställda, vikarier, timanställda och städpersonal till riskerna?

Förebyggande åtgärder

Vad har ni gjort för att förebygga riskerna? Här är några exempel på olika förebyggande åtgärder som kan göras:

2. Agera

Vet alla anställda hur man gör agera i en vålds- eller hotsituation?

3. Utbildning

Har alla anställda adekvat utbildning för att kunna arbeta säkert och tryggt?

4. Lokaler

- Är arbetsplatsen utformad och utrustad så man kan förebygga eller undvika vålds- eller hotsituationer?
- Förekommer det att obehöriga vistas i lokalerna?
- Finns det tillräcklig belysning i och utanför lokalerna?

5. Snabb hjälp

Gör det att få snabb hjälp vid en vålds- eller hotsituation?

6. Säkerhetsrutiner

- Vet alla hur man gör om hjälp behöver tillkallas?
- Finns det dokumenterade rutiner och regler?
- Kontrolleras det regelbundet att de anställda känner till och följer säkerhetsrutinerna?
- Finns det regler för hur pengar och stölbegärliga föremål ska förvaras?

7. Handlingsplan

Finns det en handlingsplan för hur våld och hot ska förebyggas, där bl a stöd och handledning ingår?

8. Ensamarbete

- Händer det att någon arbetar ensam?
- Finns det särskilda risker för våld och hot vid ensamarbete?

9. Larm

- Finns det larm?
- Finns det rutiner för hur larmsituationer ska hanteras?
- Görs det övningar för att alla ska veta hur man ska handla vid ett larm?
- Underhålls och kontrolleras larmen kontinuerligt?

10. Dokumentation

- Dokumenteras händelser om hot eller våld skriftligen?
- Utreds händelser där våld och hot förekommit?
- Anmäls allvarliga olycksfall och tillbud till Arbetsmiljöverket?

11. Hjälp när något hänt

- Vet alla vilken form av fysisk, psykisk och social hjälp eller stöd som ska ges för att undvika eller lindra skador?
- Finns det särskild hjälp att få, t ex företagshälsovård eller motsvarande experthjälp?

12. Förekomst av hot och våld

- Har fysiskt våld eller hot förekommit inom verksamheten?
- Har det ökat?

Gå igenom frågorna, diskutera dem med dina arbetskamrater – är ni överens om svaren? Fundera också på vilka lösningar som finns om risker för våld och hot på arbetsplatsen förekommer. Skriv sedan ner dem och ange:

- Planerade åtgärder
- Vem som är ansvarig
- När det ska vara klart
- Vem som är ansvarig

Följ upp listan och kontrollera att åtgärderna är vidtagna inom beslutad tid.